

162.

DEKRET

w przedmiocie przepisów tymczasowych o wywłaszczeniu przymusowym na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej.

Art. 1. Przymusowe wywłaszczenie nieruchomości oraz czasowe ich zajęcie, lub ustanowienie na nich służebności, zarówno wywłaszczenie koniecznych materiałów na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej może nastąpić tylko na mocy postanowienia Naczelnika Państwa, za słusznym i sprawiedliwym wynagrodzeniem.

Art. 2. Projekty, dotyczące wywłaszczeń, przedstawiane będą do decyzji Naczelnika Państwa przez Radę Ministrów na wniosek właściwego Ministra. W przedstawieniu będą wyłączone dane, ustalające charakter użyteczności publicznej przedsiębiorstwa i konieczność przymusowego wywłaszczenia, lub zajęcia czasowego.

Art. 3. Do przedstawienia (art. 2) winien być dołączony szczegółowy plan wywłaszczanych nieruchomości ze wskazaniem na nim, w miarę możliwości, powierzchni oddzielnych zajmowanych działek gruntu i istniejących na gruncie budynków.

Art. 4. Po uzyskaniu decyzji Naczelnika Państwa właściwa instytucja skomunikuje się z właścicielem w celu określenia ceny. Po rozważeniu kwestji ceny w związku z wartością majątku oraz z przepisami o oszacowaniu, właściwa instytucja bądź zawrze z właścicielem umowę dobrowolną, sporządzając akt nabycia w drodze zwykłej, bądź przystąpi do wywłaszczenia, stosownie do przepisów niniejszych.

Art. 5. Wynagrodzenie za wywłaszczone nieruchomości wyznacza się w sumie pieniężnej.

Art. 6. Jeżeli zażądana cena uznana zostanie za nieodpowiadającą rzeczywistej wartości nieruchomości, ma być sporządzony opis tejże oraz oszacowanie.

Art. 7. Opis sporządza urzędnik milicji miejscowej na zasadach w Ustawie Postępowania Cywilnego wyłożonych w obecności dwóch świadków, o ile możliwości z pośród właścicieli sąsiednich nieruchomości. Do opisu ma być wezwany właściciel lub jego pełnomocnik, z wyznaczeniem dla nich terminu miesięcznego, licząc od daty doręczenia wezwania obecnym, a dla nieobecnych na gruncie od daty zawiadomienia wójta właściwej gminy o mającym się sporządzić opisie. W razie niestawiennictwa po upływie tego terminu właściciela lub jego pełnomocnika, sporządzenie opisu nie ulega odroczeniu.

Art. 8. Oszacowania dokonywa komisja szacunkowa, utworzona pod przewodnictwem komisarza rządowego z miejscowego sędziego pokoju, komisarza ziemskiego, inspektora skarbowego. Przy wywłaszczeniu nieruchomości miejskiej zamiast komisarza ziemskiego do komisji wchodzi przedstawiciel Magistratu. Przy wywłaszczeniach na rzecz instytucji państwowej do komisji z prawami członka tejże jest powoływany delegat

instytucji, na której rzecz wywłaszczenia dokonano. O ileby wywłaszczenie dotyczyło nieruchomości państwowych lub kościelnych, do komisji ma być wezwany przedstawiciel właściwej instytucji.

Ar. 9. Delegat instytucji państwowej, wchodzący do komisji w wypadkach, o jakich mowa w art. 8, obowiązany jest pilnować, aby czynności komisji szacunkowej były zgodne z przepisami obowiązującymi, w razie zaś zauważenia jakichkolwiek odstępstw, zakładać protesty w protokołach komisji.

Ar. 10. Przy dokonywaniu oszacowania komisje szacunkowe kierują się następującymi przepisami:

- 1) O dniu otwarcia posiedzenia komisji szacunkowej strony otrzymują zawiadomienie piśmienne trybem w art. 7 przewidzianym.
- 2) Strony mają prawo osobiście lub przez pełnomocników składać komisji wyjaśnienia ustne i piśmienne.
- 3) Niestawiennictwo stron na posiedzeniu komisji nie wstrzymuje postępowania szacunkowego.
- 4) Komisja ma prawo wzywać ekspertów celem wyjaśnień technicznych oraz delegować na miejsce jednego lub paru swych członków do obejrzenia miejscowości i badania świadków. Komisja ma prawo, a na żądanie stron obowiązek zaprzysiężenia biegłych i świadków podług zasad podanych w Ust. Post. Cyw.
- 5) Komisja dokonywa oszacowania bądź na zasadzie ustalenia dochodowości majątku, bądź biorąc pod uwagę ceny miejscowe i warunki specjalne, w jakich majątek pozostaje.
- 6) Oszacowanie majątku według dochodowości ma być dokonywane na żądanie właściciela na zasadzie przedstawionych przezeń wiadomości i danych, uznanych przez Komisję za wiarogodne. W tym wypadku szacunek majątku określa się przez kapitalizację z pięciu procentów średniego dochodu netto, obliczonego na okres ostatnich pięciu lat. (Ust. Post. Cyw. art. 1119 i 1120).
- 7) We wszystkich innych wypadkach, z wyłączeniem wskazanego w poz. 6, oszacowanie ma być dokonywanem na zasadzie cen miejscowych i warunków specjalnych, w jakich majątek pozostaje.
- 8) W razie wywłaszczenia części nieruchomości, wynagrodzenie ma w sobie zawierać prócz ceny części wywłaszczonej, również całą tę sumę, na jaką, wskutek dokonanego wywłaszczenia, wartość pozostałej części uległa zmniejszeniu, wobec tego należy brać pod uwagę, czy właściciel, skutkiem wywłaszczenia lub zajęcia części jest pozbawiony jedynie dochodu z tej części płynącego, czy też część owa ma takie znaczenie, że część pozostała nie może już dostarczać odpowiednich korzyści.
- 9) Przy oszacowaniu nie należy brać w rachubę tego zwiększenia wartości majątków, jakie może nastąpić skutkiem przedsiębiorstwa, na którego rzecz są one wywłaszczane.
- 10) Właściciel może żądać wywłaszczenia majątku w całości, o ile resztująca po wywłaszczeniu część tegoż staje się dlań bezużyteczną.
- 11) Niezależnie od wypłaty wynagrodzenia, określonego drogą oszacowania, przedsiębiorca obowiązany jest pobudować i utrzymywać własnym kosztem w miejscach wskazanych mosty, drogi, groble, przejazdy, rowy odpływowe i t. p. urządzenia, których urządzenie okaże się koniecznym w celach usunięcia strat i nie-

- wwód, jakie mogłyby powstać skutkiem zrealizowania przedsięwzięcia, na którego rzecz jest dokonywane wywłaszczenie.
- 12) Przy wywłaszczeniu na potrzeby dróg żelaznych tych gruntów, które wchodzą w skład nadań górniczych, nie wywłaszcza się wnętrza tych gruntów i przedsiębiorstwo kolejowe nie płaci właścicielowi nadania górniczego wartości wnętrza, tylko obowiązane jest we właściwym czasie i w miarę postępu robót górniczych pod temi gruntami zwracać koszt robót dodatkowych, nakazanych przez właściwe władze jedynie w celu zachowania bezpieczeństwa dla kolei żelaznej. Przy wywłaszczeniu gruntów na szosy i inne drogi gruntowe, oraz na regulację rzek i na kanały żadne wynagrodzenie za ograniczenia eksploatacji wnętrza lub za roboty dodatkowe we wnętrzu należeć się nie będzie.
  - 13) Za nowe budowle, plantacje i inne urządzenia i ulepszenia nie wypłaca się odszkodowania, gdy przedsiębiorca temu się sprzeciwia, jeżeli ze sposobu i czasu ich założenia oraz z innych okoliczności wynika, iż zostały one podjęte jedynie w celu uzyskania większego odszkodowania przy wywłaszczeniu; właścicielowi przysługuje prawo zabrania takich budowli i innych urządzeń na koszt własny aż do chwili faktycznego zajęcia nieruchomości na użytek publiczny; w przeciwnym razie przedsiębiorca ma prawo usunąć rzeczony budynek i urządzenia na koszt i ryzyko właściciela.
  - 14) Wszystkie czynności Komisji będą protokołowane: w protokołach będą wyłożone zasady, na których mocy przyjęto taki lub inny sposób oszacowania, oraz te wszystkie dane, jakimi uzasadniono określenie wartości majątku i wysokość wynagrodzenia.
  - 15) Komisja uchwała decyzję większością głosów; w razie równości tychże przeważa zdanie przewodniczącego.
  - 16) Decyzję swą Komisja ogłasza przez jej odczytanie stronom obecnym, oraz przesłanie jej odpisu—nieobecnym. Odpisy decyzji mogą również otrzymywać na żądanie strony obecne.

Art. 11. Strony mają prawo zgłaszać na ręce Komisji protesty swe i uwagi do ogłoszonej decyzji w ciągu 2 tygodni od daty ogłoszenia decyzji.

Art. 12. Komisja po upływie terminu, wskazanego w poprzednim art. 11, przesyła akta sprawy do właściwego Ministerstwa, przez które wywłaszczenie było zarządzane, zawiadamiając jednocześnie o tem przedsiębiorcę; do akt sprawy Komisja dołącza otrzymane protesty i uwagi wraz ze swym wnioskiem odnośnie otrzymanych protestów i uwag.

Ministerstwo, o ile uzna, że sprawa wymaga dodatkowego wyjaśnienia np. zbadania nowych świadków lub biegłych, bądź też wogóle dodatkowego oszacowania, może zwrócić akta sprawy do Komisji Szacunkowej dla dokonania potrzebnych dodatkowych czynności, przyczem może delegować do składu Komisji specjalnego ze swej strony delegata.

Art. 13. O ile na wypłatę przyznanego na rzecz właściciela wynagrodzenia niezależnie od wysokości tegoż nie trzeba wyjednywać kredytu specjalnego, właściciel zaś ani przedsiębiorca nie zaskarżył decyzji Komisji Szacunkowej, odpowiedni Minister poweźmie ostateczną decyzję w sprawie oszacowania.

W razie przeciwnym, po zbadaniu sprawy w Ministerstwie, przechodzi ona wraz z wnioskami tegoż do rozważenia Rady Ministrów, poczem uzyskuje zatwierdzenie Naczelnika Państwa.

Art. 14. Po powzięciu decyzji ostatecznej właściciel otrzymuje natychmiast z sum przeznaczonych na roboty lub przedsiębiorstwo nie tylko wynagrodzenie, przyznane mu za nieruchomość wywłaszczoną, lecz nadto procenty od tego wynagrodzenia, po 6 od 100 rocznie, licząc od dnia zajęcia majątku do dnia zapłaty, lub złożenia należności do depozytu o którym niżej, nieruchomość zaś przechodzi pod zarządek tej instytucji, na której przedstawienie została wywłaszczoną.

Przytem mają być stosowane przepisy następujące:

- 1) O ile wynagrodzenie nie może być wypłacone natychmiast lub w całości wobec istniejącego sporu w przedmiocie otrzymania lub wysokości tegoż, lub wobec wpisów hipotecznych nieruchomości obciążających, bądź wreszcie skutkiem innych przyczyn prawnych, natenczas sporna część wynagrodzenia ma być wpłaconą do miejscowej kasy skarbowej, jako depozyt właściwego Sądu Okręgowego w papierach procentowych państwowych lub przez Państwo gwarantowanych, do chwili rozstrzygnięcia sporu, komu część owa winna być wypłacona.
- 2) Wynagrodzenie za majątek, z którego ma prawo korzystać użytkownik, należy wpłacać do miejscowej kasy skarbowej w trybie, w pozycji poprzedzającej przewidzianym, przyczem dochód od papierów procentowych pobierać ma użytkownik, a kapitał po ustaniu użytkowania otrzyma właściciel majątku.
- 3) Wypłata należności ma być dokonywaną w formie aktu urzędowego; w wypadkach zaś zdeponowania wynagrodzenia, gdzie należy urząd, na którego rzecz dokonano wywłaszczenia, sporządza akt jednostronny ze szczegółowym opisaniem dokładnego wywłaszczenia, dołączając protokoły opisu i decyzji ostatecznej oraz pokwitowanie depozytowe. Na mocy takiego aktu urząd rzeczony przepisuje na rzecz swoją tytuł własności wywłaszczonej nieruchomości w odpowiedniej księdze hipotecznej, o ile dana nieruchomość posiada urządzoną hipotekę. W wypadku wywłaszczenia nieruchomości niehipotecznej urząd ten może wywołać hipotekę, w każdym zaś razie zgłosi do właściwych czynników żądanie wykreślenia wywłaszczonej nieruchomości niehipotecznej z tabel gruntowych, nadawczych i likwidacyjnych. Nieruchomość, przepisana w ten sposób na rzecz władzy lub instytucji wywłaszczającej, staje się wolną od wszelkich długów i ciężarów hipotecznych, o czym będzie zaznaczona wyraźna wzmianka w wykazie hipotecznym.

Art. 15. Jeżeli wywłaszczona część nieruchomości okaże się niepotrzebną, lub jeżeli przedsiębiorstwo nie dojdzie do skutku, albo będzie rozwiązane, wobec czego część owa ulegać będzie sprzedaży, w tych wypadkach właścicielowi owej nieruchomości przysługuje: 1) przed upływem lat 10 od daty wywłaszczenia, prawo do wykupu części wywłaszczonej za zwrotem otrzymanego za nią wynagrodzenia, 2) po upływie zaś tego terminu prawo pierwszeństwa do nabycia części rzeczonyj za cenę, ustaloną przez umowę dobrowolną lub przez nowe oszacowanie według przepisów o wywłaszczeniu przymusowym.

Art. 16. O sprzedażach w art. 15 wspomnianych, będą czynione publikacje z rozporządzenia komisarza rządowego w gazetach urzędowych miejscowych i stołecznych. Nadto właściciele odpowiedni otrzymywać będą specjalne zawiadomienia przesyłane do miejsc ich zamieszkania lub do majątku, z wymienieniem cen sprzedaży i z wyznaczeniem terminu mie-

sięcznego do zgłoszenia odpowiedzi. Termin ten liczyć należy od daty otrzymania zawiadomienia.

Art. 17. Właściciel, nie chcący zapłacić wymienionej w zawiadomieniu ceny, może skorzystać z prawa, przysługującego mu z mocy art. 15, przedsiębiorca zaś ma prawo znieść wszystkie urządzenia swoje na terenie, wykupowi podległym, w ciągu 6 miesięcy od dnia sporządzenia aktu nabycia.

Art. 18. W razie dobrowolnej ugody co do ceny, jako też w wypadkach wykupu za cenę oszacowania przy wywłaszczeniu lub za cenę przez nowe oszacowanie określoną ma być sporządzony akt nabycia w drodze zwykłej.

Wprowadzeni w posiadanie tymczasowe majątku osoby, za znikłą uznanej, mocni są sami, zaś opiekunowie małoletnich i bezwłasnowolnych za upoważnieniem rady rodzinnej zawierają umowy dobrowolne, notarialne względem odstąpienia własności nieruchomości na użytek publiczny, również i włościanie mogą, stosownie do istniejących przepisów, zawierają umowy dobrowolne notarialne o odstąpieniu na użytek publiczny wszelkich należących do nich nieruchomości lub ich części.

Art. 19. Przy wywłaszczeniach na rzecz budowy dróg żelaznych i wodnych użyteczności publicznej, mają być stosowane przepisy specjalne, mianowicie:

- 1) jeżeli wywłaszczane na rzecz drogi żelaznej majątki należy zająć niezwłocznie, linja zaś kolei jest wytyczona i zaakceptowana przez Ministerstwo Komunikacji, natenczas z mocy zaświadczenia tegoż Ministerstwa komisarz rządowy zarządza sporządzenie opisu tych majątków, na zasadach ogólnych, z tem jednak zastrzeżeniem, że opis ów ma być dokonany w ciągu 2 tygodni od daty zawiadomienia właściciela i z zachowaniem innych przepisów art. 7
- 2) w wypadkach, o ile jakiegokolwiek dane, przez prawo wymagane nie mogą być dostarczone w czasie sporządzenia opisu, bieg tegoż przerwie nie ulega, brak zaś rzeczonych danych winien być zaznaczony w opisie; dane te w następstwie mają być przez właścicieli dostarczone już do Komisji Szacunkowej, która je sprawdzi przy oszacowaniu;
- 3) plan majątków wywłaszczonych winien być stwierdzony przez podpisy wszystkich osób, biorących udział w sporządzaniu opisu;
- 4) opis, dokonany łącznie z planem, ma być przesłany komisarzowi rządowemu, który zarządza oszacowanie własności wywłaszczonej, następnie zaś wszelkiego rodzaju pretensje właścicieli, wywłaszczenia dotyczące, są kierowane do Komisji Szacunkowej;
- 5) w wypadku, jeżeli prócz zajętej według opisu własności, wypadnie w następstwie zająć jeszcze jej część, dokonane to ma być również w drodze przepisów niniejszych przy sporządzeniu dodatkowego opisu i planu;
- 6) co się tyczy dalszego biegu spraw wywłaszczenia na rzecz dróg żelaznych i wodnych pod tym względem kierować się należy przepisami art. 4—18 i 20;
- 7) wszelkie koszty, związane z delegacją osób do sporządzania opisów oraz dokonywania oszacowań, również wydatki kancelaryjne i rysunkowe ponosi instytucja, na której rzecz dokonano wywłaszczenia.

Art. 20. O ile nabycie nieruchomości, potrzebnych do budowy dróg komunikacyjnych przez towarzystwa prywatne, nie może być osiągnięte drogą umów dobrowolnych, wówczas nieruchomości te ulegają oszacowaniu natychmiastowemu i po określeniu sumy wynagrodzenia przechodzą w posiadanie towarzystw, po zabezpieczeniu uprzednim wynagrodzenia właścicieli. Zabezpieczenie to, w sumie przyznanego przez Komisję Szacunkową wynagrodzenia, ma być wpłacone do miejscowej kasy skarbowej w papierach % państwowych, lub przez państwo gwarantowanych, które będą przyjmowane w cenie, obliczanej z przemnożenia rocznego ich dochodu przez szesnaście i dwie trzecie. Zabezpieczenie takie nie jest wymagane przy budowie dróg komunikacyjnych przez skarb państwa.

Zajęcie nieruchomości na rzecz dróg komunikacyjnych dopuszczalne jest bezpośrednio po dokonaniu opisu (art. 19 p. 4), ale jedynie w tych wypadkach, kiedy wobec okoliczności wyjątkowych jest to dozwolone dekretem Naczelnika Państwa w sprawie wywłaszczenia.

Art. 21. Czasowe zajęcie przymusowe nieruchomości na użytek publiczny oraz zajęcie przymusowe materiałów na ten użytek niezależnie od tego, czy materiały znajdują się na gruncie lub w gruncie, może nastąpić, na wniosek właściwego Ministra, na mocy decyzji Rady Ministrów.

W wypadkach nie cierpiących zwłoki, gdy z powodu grożącego wylewu rzeki zajdzie potrzeba naprawy wału lub innego ubezpieczenia brzegów rzeki albo gdy z powodu przerwanej przez przypadek komunikacji zajdzie potrzeba naprawy drogi lub urządzenia tymczasowej komunikacji, czasowe zajęcie przymusowe gruntu jako też przymusowe zajęcie materiałów w celu zapobieżenia złym skutkom takiego przypadku losowego może nastąpić na mocy decyzji szefa Zarządu miejscowego dróg komunikacyjnych. O zarządzeniu takiego zajęcia czasowego gruntu lub materiałów szef rzeczonoego zarządu obowiązany jest donieść niezwłocznie właściwemu Ministrowi i Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 22. Wynagrodzenie za czasowe zajęcie nieruchomości w wysokości sześciu procentów od jej wartości, określone w drodze ugody dobrowolnej lub oszacowania, na zasadach ogólnych dokonanego, będzie wypłacane zgóry za każdy rok zajęcia czasowego.

Art. 23. Sprawy te są załatwiane zgodnie z przepisami art. 4 — 13 niniejszego dekretu.

Art. 24. Termin zajęcia czasowego nie może przenosić lat 3-ch. Skoro po upływie tego terminu majątek zwrócony nie będzie, właściciel może żądać wywłaszczenia za cenę, określoną w drodze umowy dobrowolnej lub oszacowania.

Art. 25. Po upływie terminu zajęcia czasowego lub przed tym terminem, o ile zajęcie to niepotrzebnem się okaże, nieruchomość ma być zwróconą właścicielowi, który może żądać jej przeszacowania, w wypadku zaś jeżeli jej wartość, w porównaniu z oszacowaniem pierwotnem zmniejszyła się skutkiem zajęcia czasowego, przedsiębiorca jest obowiązany wypłacić różnicę pomiędzy temi szacunkami.

Art. 26. Do urządzenia ochron od śniegu lub piasku wzdłuż dróg komunikacyjnych może być ustanowionem prawo corocznego użytkowania krótkotrwałego na gruntach sąsiednich. Wynagrodzenie będzie wyznaczone właścicielowi lub użytkownikowi gruntu w drodze przepisanej zgodnie z art. 4 — 13.

Art. 27. Stwierdzenie rzeczywistych strat, wynikłych skutkiem zajęcia przymusowego materiałów, oraz określenie wysokości wynagrodzenia za te straty o ile nie nastąpiło porozumienie dobrowolne, będzie dokonywane według przepisów art. 4—13; właściciele gruntów, zajętych czasowo na wydobywanie potrzebnych materiałów, mają prawo żądać całkowitego wywłaszczenia tych gruntów z wypłatą wynagrodzenia na zasadach ogólnych.

Art. 28. Warunki czasowego zajęcia nieruchomości oraz granice zajęcia materiałów będą wyszczególniane w umowach w drodze przepisanej sporządzanych, w braku zaś porozumienia dobrowolnego stron — w odpowiednich decyzjach.

Art. 29. Zezwoleń na zejście na grunt celem czynienia poszukiwań przedwstępnych, wytykania linii oraz sporządzania pomiarów udziela właściwy Minister, zawiadamiając o tem odpowiedniego komisarza rządowego.

Art. 30. Usuwanie przeszkód (drzew, parkanów i t. p.), może nastąpić po uprzednim określeniu wynikających stąd szkód za zgodą właściciela, lub użytkownika gruntu; gdy zaś tej zgody niema, to z rozporządzenia komisarza rządowego, a w miastach—Magistratu.

W każdym razie usunięcie przeszkód o jakich mowa, musi być poprzedzonym przez sporządzenie szczegółowego opisu przedmiotów, ulegających usunięciu; opisu tego dokonywa urzędnik milicji miejscowej.

Art. 31. W razie nie dojścia do porozumienia stron w przedmiocie odszkodowania strat powyższych, oszacowania tychże na zasadzie opisu (art. 30), dokona Komisja, złożona, pod przewodnictwem Komisarza rządowego, z komisarza ziemskiego i wójta gminy; w miastach Komisja ta składać się będzie z sędziego pokoju, jako przewodniczącego, oraz dwóch przedstawicieli Magistratu. Jeżeli poszukiwania były prowadzone z ramienia instytucji państwowej, w Komisji bierze nadto udział, w charakterze jej członka, przedstawiciel tej instytucji państwowej. W razie równości głos przewodniczącego przeważa. Komisja wyznacza termin stawiennictwa dla stron przez zawiadomienie piśmienne. Niestawienie się stron nie wstrzymuje biegu sprawy. W razie uznanej potrzeby Komisja może na wniosek stron wzywać rzeczoznawców na koszt strony żądającej. Decyzje swoje Komisja ogłasza przez ich odczytanie obecnym stronom lub przesłanie odpisów nieobecnym. Stronom przysługuje prawo zażalenia do właściwego ministra w ciągu 2-ech tygodni od dnia ogłoszenia decyzji. Zażalenia będą składane do Komisji, która w takim wypadku akta sprawy wraz z zażaleniem i swemi wnioskami przesyła niezwłocznie do ministra. Decyzja ministra jest ostateczna.

Art. 32. Z chwilą ogłoszenia dekretu niniejszego tracą moc obowiązującą wszystkie poprzednie przepisy i postanowienia w przedmiocie wywłaszczeń nieruchomości i zajęcia materiałów na potrzeby dróg komunikacyjnych użyteczności publicznej.

Art. 33. Wywłaszczenia nieruchomości na użytek dróg komunikacyjnych lub ograniczenia prawa własności, dokonane przez b. władze okupacyjne, niemieckie lub austriackie, tymczasowo pozostają w mocy. Właściwe ministerstwo w ciągu 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego dekretu obowiązane jest wyjaśnić i zdecydować, które z tych wywłaszczeń lub ograniczeń winny być utrzymane w swej mocy i ogłosić o tem w gazecie rządowej. Termin ten może być przedłużony decyzją Rady Ministrów.

Po upływie powyższego terminu właściciele nieruchomości, do których stosować się będzie decyzja o utrzymaniu ostatecznym w swej mocy takiego wywłaszczenia lub ograniczenia o ile nie otrzymali wynagrodzenia za wywłaszczenie lub ograniczenie prawa własności swej nieruchomości, mogą żądać oszacowania i wypłacenia im odszkodowania podług przepisów dekretu niniejszego.

Wywłaszczenia, dokonane przez b. władze rosyjskie do 1915 r. włącznie, pozostają wszystkie w swej mocy; jeżeli przytem postępowanie szacunkowe w tych sprawach wywłaszczeniowych nie zostało ukończzone, może ono być wznowione, na żądanie właścicieli, podług przepisów dekretu niniejszego nie wspaniej jednak niż po upływie 6 miesięcy.

Art. 34. Całe postępowanie w sprawach wywłaszczenia przymusowego, oraz zajęcia czasowego gruntów lub materiałów wolne jest od opłat stemplowych na rzecz skarbu. Jednakże przy aktach nabycia ostatecznego oraz przy załatwianiach hipotecznych wszelkiego rodzaju opłaty, należne w myśl odpowiednich przepisów prawa, będą pobierane na zasadach ogólnych.

Art. 35. Rada Ministrów upoważniona jest do wydawania przepisów wykonawczych do niniejszego dekretu.

Art. 36. Dekret niniejszy zyskuje moc obowiązującą, z chwilą ogłoszenia w Dzienniku Praw, na obszarach Ziemi Polskich b. zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:
I. J. Paderewski

Kierownik Ministerstwa Komunikacji:
J. Eberhardt

163.

DEKRET

o utworzeniu Pocztowej Kasy Oszczędnościowej.

Rząd Państwa Polskiego powołuje do życia Państwową instytucję obrotu pieniężnego pod nazwą:

„Pocztowa Kasa Oszczędnościowa“.

Art. 1. Działalność Pocztowej Kasy Oszczędnościowej obejmuje:

- 1) przyjmowanie i wypłatę wkładów oszczędnościowych;
- 2) obrót przekazowy: czekowy i kliryngowy;
- 3) kupno i sprzedaż państwowych papierów wartościowych;
- 4) inkaso wekslowe;